

Smanjenje rizika od katastrofa i zaštita i spašavanje

U skladu sa svojim mandatom i relevantnim obvezama OSCE-a, Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini (Misija) podržava Bosnu i Hercegovinu u razvoju pouzdanog sistema spremnosti za katastrofe kao i njihovom upravljanju u skladu s Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i imovine od prirodnih i drugih katastrofa Bosne i Hercegovine (BiH). Misija pomaže vlastima, civilnom društvu i drugim zainteresiranim stranama da održivo povećaju otpornost na prirodne i druge opasnosti i da smanje osjetljivost ljudi i imovine na rizik od katastrofe. Zahvaljujući sveobuhvatnom pristupu sigurnosti, Misija je u jedinstvenoj poziciji da unapriredi saradnju i koordinaciju između relevantnih ministarstava i agencija na svim nivoima u BiH u upravljanju vanrednim situacijama / krizama i oporavku. Ovi naporci nadopunjuju primjenu ciljeva održivog razvoja UN-a 2030 i Sendai okvira za smanjenje rizika od katastrofa za razdoblje 2015-2030.

Izazovi smanjenja rizika od katastrofa u Bosni i Hercegovini

Izvještaj o svjetskom riziku za 2019. godinu identificirao je BiH kao zemlju s relativno visokom izloženošću i ranjivošću na meteorološke i geološke prirodne opasnosti, te s nedovoljnim kapacitetima da se nosi s rezultirajućim katastrofama. Prema Procjeni potreba oporavka od poplava BiH za 2014. godinu, razorne poplave i klizišta iz 2014. godine nanijeli su oko 2,04 milijardi eura štete. Katastrofe ovakve vrste mogu značajno narušiti lokalnu, nacionalnu i regionalnu stabilnost i sigurnost, s potencijalom da čak stvore unutardržavne i međudržavne tenzije ili pokrenu sukob.

Iako se rizici od klimatskih promjena, prirodnih opasnosti

i ljudskih aktivnosti ne mogu ukloniti, institucije i agencije u BiH suočavaju se sa kritičnim nedostacima u pripremi i upravljanju katastrofama, kao i u ublažavanju posljedica. Pored neadekvatnih materijalnih i finansijskih sredstava, nedostatak saradnje sprečava postizanje integriranog, efikasnog i međusobno komplementarnog sistema upravljanja katastrofama. Složena i visoko decentralizirana političko-administrativna struktura BiH s preklapajućim, čak i oprečnim tumačenjima uloga, nadležnosti i jurisdikcija, često ometa učinkovito smanjenje rizika od katastrofa (DRR) i upravljanje u vanrednim situacijama. To se pokazalo i tokom pandemije COVID-19, posebno u pogledu koordinacije upravljanja krizama na granici i pružanja međunarodne pomoći.

Postoji nedovoljno razvijena svijest i razumijevanje rizika od katastrofe kod predstavnika vlasti kao i u javnosti, a relevantni zakoni i propisi u raznim jurisdikcijama nisu uskladjeni s Okvirnim zakonom o zaštiti i spašavanju BiH. U strategijama održivog razvoja nedostaje i DRR strategija, akcionih planova i DRR komponenti, iako je to predviđeno Sendai okvirom za DRR.

Uloga Misije OSCE-a u BiH

Misija podržava Sektor za zaštitu i spašavanje u Ministarstvu sigurnosti BiH i druge institucionalne aktere na različitim nivoima vlasti u razvoju pouzdanog sistema pripravnosti i upravljanja katastrofama. To uključuje pomoć BiH u ispunjavanju njenih obaveza koje proizlaze iz nacionalnog zakonodavstva i međunarodnih obaveza, uključujući Odluku Ministarskog vijeća OSCE-a o smanjenju rizika od katastrofa. Misija također promovira potpunu provedbu Okviranog zakona o zaštiti i spašavanju BiH, posebno u pogledu jačanja uloge i kapaciteta Koordinacijskog tijela za zaštitu i spašavanje pri Vijeću ministara BiH i usklajivanja odgovarajućih zakona. S ciljem ispunjenja obaveza proizašlih iz okvira za DRR iz Sendaja, Misija se angažuje na svim nivoima vlasti kako bi podržala poboljšanje i harmonizaciju relevantnih strategija i zakona o pripremljenosti, upravljanju i

postupanju u slučaju katastrofe, uključujući zaštitu i spašavanje. Fokus je također na podršci razvoju državnih, entitetskih i lokalnih DRR-a i strategija održivog razvoja, u saradnji s Ministarstvom sigurnosti BiH, entitetskim upravama civilne zaštite i Odjelom za javnu sigurnost Distrikta Brčko. Opšti cilj Misije je sistemska integracija DRR-a u širu agendu razvoja i smanjenja siromaštva, što je rezultat koji bi osigurao upravljanje rizikom od katastrofe i klimatskim promjenama na način koji olakšava održivi razvoj.

Misija podržava smanjenje rizika od katastrofe sistematskim naporima koji uključuju analizu i upravljanje uzrocima katastrofa. To uključuje smanjenje izloženosti opasnostima, smanjenje ranjivosti ljudi i imovine, efikasno upravljanje zemljишtem i okolišem i poboljšanu spremnost.

U 2019. godini podrška Misije Ministarstvu sigurnosti BiH rezultirala je ažuriranim Dokumentom o procjeni rizika od prirodnih i drugih katastrofa u BiH, koji je Vijeće ministara BiH nakon toga usvojilo. Ovaj Dokument je ključan za jačanje platforme DRR-a u BiH u skladu sa Okvirom za smanjenje rizika od katastrofa iz Sendaja i približavanje BiH članstvu u Mechanizmu civilne zaštite EU-a.

Pored podrške u vezi sa politikom djelovanja, Misija podržava izgradnju institucionalnih kapaciteta u područjima koja su od presudnog značaja za postizanje pouzdane spremnosti i upravljanja katastrofama, poput upravljanja rizikom od katastrofa i razumijevanja rizika od katastrofe.

Podrška Misije doprinijela je uspostavi Operativno-komunikacijskog centra 112 pri Ministarstvu sigurnosti BiH, kao i pokretanju procesa uvođenja jedinstvenog EU broja za hitne slučajeve 112, te do razvoja i naknadnog ažuriranja Dokumenta o procjeni rizika od elementarnih i drugih katastrofa u BiH. Kao rezultat, BiH je napredovala u rješavanju brojnih prijetnji i opasnosti, poput hidrometeoroloških, geoloških i bioloških opasnosti, kao i opasnosti od šumskih požara, neeksplodiranih granata i terorizma.

Primjenom sveobuhvatnog pristupa OSCE-a u pogledu sigurnosti, Misija olakšava saradnju i koordinaciju uključivši sve aktere koji su od vitalnog značaja za efikasnu spremnost, reagiranje i ublažavanje posljedica vanrednih situacija i katastrofa. Misija pomaže u izgradnji partnerstava i mreža između privatnog i javnog sektora, kao i sa civilnim društvom. U skladu s tim, poseban fokus je stavljen na podršku ulozi Oružanih snaga BiH u pružanju pomoći civilnim vlastima u slučaju prirodnih i drugih katastrofa, kao i omogućavanju civilno-vojne suradnje u cilju optimalnog korištenja ograničenih resursa.

S obzirom na prekograničnu prirodu većine prirodnih i drugih opasnosti i njihov potencijal da izazovu sukob, Misija također saraduje s OSCE-ovim uredom Koordinatora za ekonomска i okolišna pitanja na provedbi regionalnih DRR projekata i projekata zaštite okoliša.

Pratite Misiju OSCE-a u BiH

Misija OSCE u Bosni i Hercegovini
Fra Andjela Zvizdovića 1, UNITIC Toranj A
71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 952 100
Fax: +387 33 442 479
press.ba@osce.org
www.osce.org/bih